

I. PODATKI O ROKOPISU

Naslov rokopisa: (Stran izpolni založnik pred oddajo recenzentu.)

BERILO 3
KDO BO Z NAMI ŠEL V GOZDIČEK?

Vrsta rokopisa: **UČBENIK ZA KNJIŽEVNOST V 3. RAZREDU OŠ**
(učbenik, učbenik z elementi delovnega zvezka, delovni zvezek, zbirka nalog, zbirka vaj, atlas)

Avtor/Avtorji: **dr. Vida Medved Udovič, mag. Tilka Jamnik, Jožica Gruden**

Založba Mladinska knjiga

Učno gradivo bo namenjeno naslednjemu/-im vzgojnoizobraževalnemu/-im programu/-om:

- osnovnošolsko izobraževanje** osemletno **devetletno**
- vzgoja in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami
- osnovno glasbeno izobraževanje
- gimnazijsko izobraževanje splošno strokovno
- nižje poklicno izobraževanje
- srednje poklicno izobraževanje/ dualni sistem
- srednje poklicno izobraževanje/ šolski sistem
- srednje tehniško oz. strokovno izobraževanje
- poklicno-tehniško izobraževanje
- drugo:

Ime programa/programov: <small>(obdelovalec lesa, kuhar, zlatar, oskrbnik, kemijski tehnik...)</small> DEVETLETKA	Predmet: SLOVENŠČINA	Razred: 3. Število ur: 210
Ime programa/programov: <small>(obdelovalec lesa, kuhar, zlatar, oskrbnik, kemijski tehnik...)</small>	Predmet:	Razred: Letnik: Število ur:
Ime programa/programov: <small>(obdelovalec lesa, kuhar, zlatar, oskrbnik, kemijski tehnik...)</small>	Predmet:	Razred: Letnik: Število ur:

II. VRSTA RECENZIJE

(Založnik označi vrsto ocene.)

- Ocena skladnosti učnega gradiva s sodobnimi spoznanji stroke oziroma strok, ki opredeljujejo predmet oziroma področje
- Ocena metodično didaktične ustreznosti
- Ocena razvojno psihološke ustreznosti

Izjavljamo, da je rokopis recenzentu oddan skladno z drugim in tretjim odstavkom 9. člena Pravilnika o potrjevanju učbenikov.

Datum oddaje rokopisa: 8. 10. 2010	Podpis odgovorne osebe založnika: <i>[Podpis]</i>
--	---

OBRAZEC ZA OCENO RECENZENTA
KOMISIJA ZA UČBENIKE
STROKOVNI SVET REPUBLIKE SLOVENIJE ZA SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE

(Daljša ocena je priloga k obrazcu.)

VI. POVZETEK OCENE

- Pregledano učno gradivo v celoti: ustreza delno ustreza ne ustreza
- Glede na recenzijo mi je potrebno učno gradivo predložiti v ponovni pregled:
 da ne

VII. DODATNE OPOMBE

Datum:

16.12.2010

Podpis recenzenta:

Avtorstvo gradiv (izbor):

• **učbeniki:**

Hiša, hiška, hiškica, slovensko berilo za 2. razred osnovne šole, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1991.

Babica, ti loviš! Slovensko berilo za 3. razred osnovne šole, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1992.

Na krilih besed, slovensko berilo za 4. razred osnovne šole, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1993.

Kdo se skriva v ogledalu? Slovensko berilo za 5. razred OŠ, 1997.

Sreča se mi v pesmi smeje, slovensko berilo za 6. razred OŠ, 1997.

Jaz pa berem! Zvezek za ustvarjalno branje, Ljubljana, Rokus, 1999.

Na mavrico po pravljico, berilo za 1. razred osemletke in 2. razred devetletke, Izolit, Trzin, 2000.

Moje branje – svet in sanje, berilo za 2. razred osemletke, Izolit, Trzin, 2000.

Berilo za razvedrilo, berilo za 3. razred osemletke, Izolit, Trzin, 2002.

Koraki nad oblaki, berilo za 4. razred osemletke, Izolit, Trzin, 2003.

Sledi do davnih dni, berilo za slovenščino v 5. razredu osemletnega in 6. razredu devetletnega osnovnošolskega izobraževanja, Domžale, Izolit, 2004.

• **priročniki:**

Mladinska književnost pri pouku na razredni stopnji osnovne šole, priročnik za učitelje, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1992.

Izhodišča in modeli šolske interpretacije mladinske književnosti, Trzin, Different, 1994.

Priročnik k berilu za tretji razred osnovne šole, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1998.

Priročnik za pouk književnosti v tretjem triletju osnovne šole, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1999.

Jaz pa berem, Ljubljana, Rokus, 1999.

Priročnik k berilu za četrti razred osnovne šole, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1999.

• **strokovni članki oz. poglavja v monografijah:**

Korelacija in integracija v luči književne didaktike, 44, 9-10, 1993.

Književni interesi otrok in didaktična gradiva pri pouku v drugem razredu osnovne šole, XLII, 1996/97, 1.

Nekaj misli o strukturi učniških besedil - slovenščina, XLII, 1996/97, št. 4-5.

Diferenciacija in standardi v učniku za slovenščino, XLIII, 1997/98, 1-2.

Izhodišča in predlogi za zunanje preverjanje bralne sposobnosti, Jezik in slovstvo, XLIV, št. 3.

Književna vzgoja v vrtcu; V: Robi Kroflič et. al.: *Otrok v vrtcu*, Maribor, Obzorja, 2001.

Prenova pouka slovenščine - in prenova prenove - pod drobnogledom specialne didaktike, 58, 128-143, 2007.

• **mednarodne konference:**

Didaktika slovenskega jezika in književnosti s področja dežel Alpe Jadran, Maribor, Faculty of Education, 19. in 20. 3. 1992.

Mladinska književnost na razpotju, Maribor, Slovenina, Faculty of Education, 9. in 10. 12. 1993.

International conference and workshop on curricular planning, IBE, UNESCO, Genève, 11.-18. 9. 1998.

Book chatterbox - chatterbox of young readers. Schránka na diskusiu o knihách - Schránka na diskusiu pre mladých čitateľov. V: ZÁPOTOČNÁ, Oľga (ed.), *Unity and diversity in literacy development: abstract of papers*. Bratislava, Slovak Reading Association, 2000.

The Pleasure of conversation – Ethics in The Communication Class of Literature, XXII International Congress of FILLM, Assumption University, Bangkok, Thailand, 2002.

Preobrazba nastave književnosti u slovenskoj devetogodišnjoj osnovnoj školi, Zbornik učiteljske akademije u Zagrebu, 8, 2004.

Recenzija gradiv, sekundarno avtorstvo:

Recenzije (*Skrivnih*) dnevnikov ustvarjalnega branja (Rokus), recenzije drugih učbenikov za slovenščino (Mladinska knjiga, Rokus, Izolit), recenzije zbirk nalog objektivnega tipa (Ataja)

Recenzije priročnikov:

MEDVED-UDOVIČ, Vida. Igra videza : teoretična izhodišča branja dramskih besedil v osnovni šoli : [priročnik za učitelje izbirnega predmeta gledališki klub za 7., 8. in 9. razred devetletne osnovne šole]. 1. natis. Ljubljana: Rokus, 2000.

GROZNIK, Herma, ŽUŽEJ, Vera. *Priročnik za učitelje k (Skrivnemu) dnevniku ustvarjalnega branja 3*. 1. natis. Ljubljana: Rokus, 2000. 46 str., ilustr. ISBN 961-209-138-2.

GROZNIK, Herma, ŽUŽEJ, Vera. *Priročnik za učitelje k (Skrivnemu) dnevniku ustvarjalnega branja 3*. 2. natis. Ljubljana: Rokus, 2001. 46 str., ilustr. ISBN 961-209-138-2

HONZAK, Mojca. *Priročnik za učitelje k (Skrivnim) dnevnikom ustvarjalnega branja 6, 7 in 8*. 1. natis. Ljubljana: Rokus, 2000. 112 str., ilustr. ISBN 961-209-139-0.

HONZAK, Mojca. *Dober dan, književnost : priročnik za učence osnovnih šol*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001.

Druge aktivnosti:

- Član kurikularne komisije za osnovno šolo ter predmetne kurikularne komisije za slovenščino v času prenove učnih načrtov.
- Odgovorni izpraševalec Mednarodne mature (IB).
- Predsednik komisije za pripravo nacionalnih preizkusov znanja v devetletni osnovni šoli (dva mandata).
- mentor preko **200** diplomskih del (na filozofski in pedagoški fakulteti), od katerih je bila ena nagrajena z fakultetno Prešernovo nagrado, ter mentor **sedmih** magistrskih del in doktorske disertacije s področja didaktike slovenščine.

članstvo v komisijah, mentorstvo ...)

(npr

RECENZIJA ROKOPISA *Kdo bo z nami šel v gozdiček*, berilo 3

Berilo *Kdo bo z nami šel v gozdiček* pesemska, pripovedna in dramska besedila razporeja v šest tematskih razdelkov; sam ne najdem **skupne teme** razdelkov (razen v razdelku *Križemkraž po Evropi*: tujejezičnost), zato menim, da gre bolj ali manj za tehnično razporejanje pesmi, pripovedi in iger. Teme so raznovrstne, tj. značilne za sodobne in klasične pravljice, v berilu je tematizirana otroška (jezikovna) igra poetizirana narava, stvarni izkušnjski svet ter tudi teme tabujske teme (nasilje, ločitev). Razmerje med klasičnim in sodobnimi besedili je **uravnoteženo**; pesemska, pripovedna in dramska besedila so v berilu v **ustreznem razmerju**:

Poezija	Proza	Dramatika	Drugo: uganke, strip, besedila v tujih jezikih
35 %	50 %	5 %	10 %

V skladu z učnim načrtom pripovedništvo prevladuje, dramatike je dovolj (ta besedila so tudi daljša, zato odstotkov ne gre jemati »dobesedno«). Zanimiva novost so besedila v tujih jezikih, vprašanje pa je, kako jih obravnavati pri pouku – morda bi avtorska skupina lahko predlagala branje kake povedi, tako da bi učenci doživeli zven tujega jezika – v tem primeru bi bilo treba izbrano poved zapisati glasovno.

Didaktični instrumentarij je v glavnem **ustrezen**, osnovni vtis pa je, da je v njem malo poustvarjalnih dejavnosti. V glavnem se osredotoča na razumevanje zgodbe in drugih prvin, manj je v njem predlogov za ustvarjalno nadgrajevanje besedil, napovedovanja, ilustriranja, povezovanja besedil med seboj; več pozornosti bi lahko mestoma namenili besedilnim podrobnostim in samostojnemu »raziskovanju« teme besedila. Nekaj konkretnih predlogov ob besedilih zapisujem v nadaljevanju; urednici in avtorski skupini **prepuščam odločitev, ali so predlogi ustrezni in ali jih je smiselno upoštevati**. – Posebej bi pohvalil smiselne **predzgodbe** ter **različnost ilustracij**, kar bi berilo zagotovo naredilo zanimivo; inovativni so predlogi za **branje v nadaljevanjih** in knjižnično vzgojo. – Glede branja celovitih besedil bi bilo v skladu z zasnovo smiselno, da se vsaj ob teh dejavnostih skenirajo **naslovnice** knjig (informativna in motivacijska vloga tovrstnih ponazoril, vsekakor pa tudi likovnoestetska); glede na to, da snuje Mladinska knjiga tudi projekt **domačega branja**, bi ob nekaterih odlomkih lahko opozorili na ta besedila (npr. Jure kvak-kvak, Moj dežnik je lahko balon, Naj babica še pripoveduje, Andersenove pravljice – *Knjiga pred*

nosom); brez dvoma v prvo triletje sodi tudi odlomek iz radijske igre Franeta Puntarja *A.* – Zanimiv je tudi »detektivski« sklop, ki pa mu manjka likovna nadgraditev (npr. podobe najbolj zanimivih detektivov in »detektivskih« knjig, lahko tudi zbirke).

Zahtevnost besedil je načeloma **primerna**; v berilu so zbrana po zahtevnosti različna besedila, kar je glede na različnost bralne zmožnosti vsekakor primerno izhodišče; kljub temu pa menim, da je

- Kosovelova pesem *Sonček boža tačice* za otroke prelahka (tudi glede na ostala pesemska besedila);

- morda bilje najti kako drugo Andersenovo pravljico, ne pa *Cesarjeva nova oblačila*, ki je zaradi kritičnosti bolj primerna za 2. triletje (kjer je Andersen temeljni avtor);

- Pesem Glava Nika Grafenauerja zelo zahtevna za tretješolce, saj temelji na igri z relacijskimi metaforami, ki so za to stopnjo prezahtevne – namesto tega pa bi lahko v berilo uvrstili kako drugo pesem iz zbirke *Nebotičniki, sedite*.

Podrobnejše pripombe k didaktičnemu instrumentariju

1. **Splošno:** Predlagam, da avtorska skupina oz. urednica razmisli o doslednem zapisovanju oblik za oba spola po vzorcu *potoval(a)*; samo moška oblika se več ne zapisuje, oblika *potoval/-a* je nerodna in jezikoslovno tudi neupravičena, saj bi z doslednim končniškim zapisom moralo biti *potoval -0/-a* (kar seveda ni smiselno).

Ostale pripombe navajam glede na zaporedje besedil v rokopisu (in jih vanj tudi označujem).

2. Zlata ladja: zakaj bi se pesem učili v skupini »do pet učencev«?
3. Izštevanki: »O čem govorita?« Kaj je mišljeno z dvojino? – Ali učenci poznajo izraz *izštrevati*?
4. Cesarjeva nova oblačila: prvo vprašanje ni potrebno oz. ga je smiselno *preoblikovati* (Kakšen ... - pove premalo). Zadnje vprašanje je prav tako smiselno *preoblikovati*, da ne bodo odgovarjali enobesedno; predlog: Pripoveduj, kako bi ravnal(a), če bi bil(a) cesar(ica)...
5. Moške igre ...: ali je v vprašanju nujno, da govorimo o pisateljevem otroštvu? Vprašanja bi lahko dopolnili tudi z nalogami za primerjanje narečij oz. vsaj za zapis kake povedi v otrokovem narečju.
6. Najlepša beseda: prvo vprašanje: namesto vprašanj raje navodilo: Pripoveduj, katere predmete so ... - Na koncu je pika.
7. Uganki: V čem je smisel navajanja pregovorov?

8. Otrok s sončnico: ne razumem vprašanja *Kdo pripoveduje pesem*. Lahko je to namreč kdor koli. Prav tako je nejasno vprašanje *Kaj se je zgodilo s sončnico*. – Manjka zaznavanje besedilnih slik (barva).
9. Kokosenzacija: prvo vprašanje: izogibal bi se vprašanje, ki zahtevajo enobesedne odgovore. / *Kdo je rešil celo stvar?* – To vprašanje bi lahko preoblikovali v zaznavanje podobe in lastnosti osebe, po kateri se sprašuje.
10. Kaj sem prislužil: zadnje vprašanje: ne razumem, kakšen naj bi bil odgovor: da vali piščeta?
11. Kekec in Pehta: za razumevanje dogajanja bi bilo mogoče bolje, če bi spodbudili risanje dogajalne premice oz. razdelitev besedila na dogajalne enote.
12. Kekčeva pesem: Kaj pomeni, *kdo jo poje?* – 5. vprašanje: bolje bi bilo predlagati poustvarjanje: *Ujel(a) sem srečo...*
13. Tejko zida hišo: mogoče bi kot poustvarjalno dejavnost v zadnjem vprašanju lahko predlagali risanje domišljajske podobe.
14. Bistroumni deček: zadnje navodilo je preskopo, Ali gre le za zunanost dečka?
15. Kralj Matjaž je **pripovedka**; izpustiti poimenovanje pravljica.
16. Trije kupčki računov: *Na kakšen način* > Kako?
17. Pretepač: prvo vprašanje: zakaj bi to prejel prav pesnik? Kaj je posebnega v imenu Pepe?
18. Kje lahko imajo otroci luknje: manjka didaktična obdelava.
19. Najmočnejši fantek na svetu: zadnje vprašanje: odgovor bi bilo treba utemeljiti. Verjetno gre za sodobne čase. Mogoče ne bi bilo slabo, če bi učencem ponudili primerjavo s klasično pravljico ali pripovedko za lažji odgovor.
20. Modri zajec: v instrumentariju najdemo le vprašanja za razumevanje besedila. Glede na to, da gre za kompleksno in humorno besedilo, predlagam dodatek poustvarjalnosti, npr. uprizoritev (dela) zgodbe z lutkami ali predmeti, nadaljevanje zajčeve pripovedi ...
21. Ljubezenska za ... zadnje vprašanje: kaj je odgovor? Da, sem bil(a) zaljubljen(a)? Pesem je preprosta in tako rekoč narekuje »prepisovanje« z novimi imeni, lahko tudi, da se je zaljubil kak predmet, igrača ...
22. Magnetni deček: Odigrajte dvogovor: treba je natančneje povedati, ali dobesedno ali kako drugače; v celoti je najbrž nekoliko zahtevno (razen če otroci ob tem berejo besedilo).
23. Zlati copati: Vprašanja o zvenu sta dobri, treba jih je le združiti, ker gre za primero. Copati sicer ne zvenijo ...

37. Jedca mesca: Kaj *sta rada počela* ... Morda bi lahko otroci risali mesec kot kruh oz. sladoled ali še kaj drugega; instrumentarij je precej skromen in ne poudarja pomena otroške domišljije.
38. Možiček med dimniki, tretja pika: raje kot »vzgojno« bi isto vprašanje lahko nakazali z igro vlog: Spremenil(a) sem se v možička med dimniki in pomagal(a) ...
39. Glava: zamišljenina ni nujno posledica zamišljenosti, lahko tudi domišljije ... Morda bi bilo vprašanje bolj odprto, če bi otroke preprosto vprašali, kaj je zamišljenina.

Sklep

Na očrtane dileme in predloge naj založba v sodelovanju z avtorsko skupino oblikuje ustrezne odgovore oz. utemeljitve; ker pa moje pripombe niso ključnega pomena za sestavo berila v celoti, pristojnemu strokovnemu svetu predlagam, da gradivo *Kdo bo z nami šel v gozdiček* potrdi kot berilo za 3. osnovne šole.

Ljubljana, 16. 12. 2010

Prof. dr. Igor Saksida.

